

UDC 930.85(4–12)

YU ISSN 0350–7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

XXXIV

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

Rédacteur

LJUBINKO RADENKOVIĆ

Directeur de l'Institut des Etudes balkaniques

Membres de la Rédaction

FRANCIS CONTE (Paris), DIMITRIJE DJORDJEVIĆ (Santa Barbara),
MILKA IVIĆ, DJORDJE S. KOSTIĆ, LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ,
DANICA POPOVIĆ, BILJANA SIKIMIĆ,
ANTHONY-EMIL TACHIAOS (Thessalonique), NIKOLA TASIĆ,
SVETLANA M. TOLSTAJA (Moscou), GABRIELLA SCHUBERT (Jena),
KRANISLAV VRANIĆ (secrétaire)

BELGRADE
2004

Βολφ Ντείτριχ, Θεόδωρος Καλ, Γεώργιος Σάρρος: ΚΟΥΤΣΟΥΦΛΙΑΝΗ, Λαογραφική έρευνα ενός βλάχικου χωριού στην Πίνδο (Παναγία Τρικάλων), Θεσσαλονίκη 2001.

Wolf Dietrich, Thede Kahl, Geórgios Sárros: Kutsuffiani, Volkskundliche Studie eines aromunischen Dorfes im Pindos-Gebirge (Panagia, Distrikt Trikala), Verlag Gebruder Kyriakidis, Thessaloniki 2001.

Последњих деценија као да је поново оживео је интерес за научна истраживања Арумунa, пре свега њихове традицијске културе и језика. На међународној конференцији “Језици и дијалекти малих етничких грпа на Балкану”, одржаној у Санкт Петербургу од 11. до 12. јуна 2004. у организацији Института за лингвистичка истраживања Руске академије наука једна секција била је посвећена искључиво питањима арумунског језика. И у балканским словенским земљама интерес за ову тему у последње време расте, да поменемо, на пример, само студије Клеанти Лиаку Ановске и Зорана Пласковића. Ипак, темом Арумунa и арумунским језиком, традиционално се успешно баве и немачки истраживачи. Као резултат грчко-немачке сарадње објављена је и двојезична (на грчком и немачком језику) фолклористичка монографија арумунског села Куцуфлијани у близини Мецова, у западној Тесалији. Аутори монографије су одлични познаваоци арумунске културе: Георгиос Сарос је коаутор две монографије о селу Куцуфлиани, а Теде Кал, по основној научној формацији географ, византолог и слависта, аутор је бројних студија о Арумунима и Мегленорумуни, међу којима је свакако најзначајнија монографија *Ethnizität und geographische Verbreitung der Aromunen in Südosteuropa*, Münstersche Geographische Arbeiten 43, Münster 1999.

Упркос озбиљним лингвистичким напорима, још увек није на међународном нивоу усвојена јединствена ортографија арумунског језика. Како је монографија села Куцуфлијани пре свега намењена фолклористима и самим Арумунима из Грчке (који теже читају латиницу), примењене су две различите транскрипције текстова – латинична (али не на бази румунске ортографије) и на грчком алфавиту.

После краћег географског и историјског увода у насеље Куцуфлијани на Пинду, у монографији следи опис традиционалне архитектуре: куће, манастир, гробље. Основни део студије односи се на истраживања музике и фолклора Арумунa. Теренска истраживања и снимања у селу Куцуфлиани обављена су током лета 1999. Овај у ужем смислу фолклорни део садржи следеће теме: село Куцуфлиани његови музичари, женске и мушке песме, мелодије и структура стихова песама, музички инструменти, игре и њихови ритмови.

Трећи део монографије посвећен је музици у животном циклусу: почевши од заљубљивања, веридбе, просидбе и свадбе, све до трудноће и порођаја, овде су укључене успаванке и дечије песме, песме уз крштење, празничне песме, сатиричне песме и ругалице, печалбарске песме, тужбалице, историјске, клефтске и јуначке песме.

Једно поглавље посвећено је празницима годишњег циклуса и почиње од Нове године, преко празника Три краља, Поклада и Беле недеље, Првог марта, Светог Лазара, Ускрса, додола, Првог маја и клидона, сеоске славе, а завршава се божићним празницима (коледа).

Следеће поглавље бави се етнографијом свакодневног живота и обрађује традиционалну одећу (мушку и женску), традиционална занимања (орање, сетва, жетва, вршидба, брање кукуруза, воденица, виноградарство, сточарство, стрижа оваца и прерада вуне, рибарство, пчеларство, тргови-

на и лов), затим следе игре, вицеви и шале, благослови, веровања, народна метеорологија и народна медицина и слично.

Ова монографија као успешно техничко решење свим студијама ове врсте намеће мултимедијалност презентације грађе на основу које је настала: наиме, велики број песама снимљених на терену, али и исказа информатора (чији су транскрипти такође дати у штампаном делу) налазе се и на приложеном компакт диску. Књига је веома богато опремљена фотографијама и документима, а садржи и списак песама, исцрпну литературу и регистар.

Биљана Сикимић

ДВЕ КЊИГЕ АКАДЕМИКА МИОМИРА ДАШИЋА

- 1) *Огледи из историје Црне Горе (студије о догађајима од краја XVIII вијека до 1918)*, Историјски институт Црне Горе, Подгорица, 2000, стр. 405 (+ 15 историјских карата),
- 2) *Незаобилазно у историографији Црне Горе. Прилози науци*, Црногорска академија наука и уметности, Подгорица, 2003, стр. 617

У размаку од свега три године (2000–2003) појавиле су се две опсежне књиге академика Миомира Дашића, познатог универзитетског професора и истраживача историје црногорског и српског народа од XV до првих деценија XX века. Настале и структуриране на сличан начин, објављене од најауторитативнијих издавача историографске литературе у Црној Гори, обе су књиге сјајно огледало научно-истраживачког рада М. Дашића. Потоњу књигу Црногорска

академија наука и уметности управо посвећује своме угледном члану поводом 70 година живота и 45 година плодног научног стваралаштва.

I

Књига под скромним насловом *Огледи из историје Црне Горе (студије о догађајима од краја XVIII вијека до 1918)* уз Предговор аутора (на српском, енглеском и руском језику) обухвата 12 студија, расправа и чланака академика Дашића објављених током